

Sygn. akt *IV U 148/19*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 czerwca 2019 r.

**Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSO Jolanta Krzywonos

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Misiuda

po rozpoznaniu w dniu 6 czerwca 2019 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku A. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych

na skutek odwołania A. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 04/01/2019 r. znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 04/01/2019 r , znak: (...) w ten sposób, że przyznaje A. M. prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych poczynając od dnia 7 grudnia 2018r oraz ustala brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt IV U 148/19

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 6 czerwca 2019 r.

Decyzją z dnia 4 stycznia 2019 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., wskazując na przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1270) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43), odmówił A. M. prawa do emerytury. W uzasadnieniu powyższego Zakład podał, iż wnioskodawca nie udowodnił na dzień 1 stycznia 1999 r. wymaganego stażu co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lecz 11 lat 2 miesiące i 11 dni.

Organ rentowy wskazał dalej, że nie uwzględnił jako czasu pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia wnioskodawcy od 16 kwietnia 1981 r. do 31 maja 1982 r. oraz od 1 czerwca 1982 r. do 12 sierpnia 1988 r. w Ośrodku (...) w P. gdyż przedłożone za ten okres świadectwo pracy nie określa ściśle charakteru pracy i stanowiska pracy tj. kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Nadto zauważył, iż zarządzenie resortowe nie zawiera stanowiska „pomocnik kierowcy”.

A. M. od powyższej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych złożył odwołanie. Zarzucił błędne przyjęcie przez Zakład, że nie posiada on wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych. Podnosił, że w spornym okresie zatrudnienia w

Ośrodku (...) w P. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 t oraz pomocnika kierowcy przy załadunku, transporcie i rozładunku drewna z lasów do składnic i zakładów przetwórstwa drzewnego. Ze względu na gabaryty i ciężar drewno przewożone było samochodem o dużym ciężarze całkowitym. Podkreślał również, że praca na stanowisku pomocnika kierowcy odpowiadała pracy na stanowisku ładowacza wymienionym w dziale VI poz. 2 pkt 4 zarządzenia resortowego jako stanowisko, na którym wykonywana jest praca w warunkach szczególnych, zaś nazwa „pomocnik kierowcy” wynikała jedynie z wewnętrznych regulacji pracodawcy. Charakter pracy, którą wówczas wykonywał, w jego przekonaniu, potwierdzić mogą świadkowie, o przesłuchanie których zawniioskował. Wskazując na powyższe wnosił o zmianę zaskarżonej decyzji przez przyznanie mu prawa do emerytury.

W odpowiedzi Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji. Raz jeszcze podkreślił, że A. M. nie udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Dodał jeszcze, że w/w na dzień 1 stycznia 1999 r. posiada ponad 25 letni okres składkowy i nieskładkowy i uzupełniający.

Poza sporem pozostaje, że na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca wykazał wymagany okres składkowy i nieskładkowy, 11 lat 2 miesiące i 11 dni stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego lecz złożył wniosek o przekazanie środków tam zgromadzonych na dochody budżetu państwa.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. M. urodził się (...)

W dniu 20 listopada 2018 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosek o emeryturę w wieku obniżonym z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy po analizie zgromadzonej dokumentacji w dniu 4 stycznia 2019 r. wydał decyzję, w której odmawiał wnioskodawcy prawa do emerytury podnosząc, iż nie wykazał on wymaganego 15 – letniego stażu pracy w szczególnych warunkach. Decyzja ta stanowi przedmiot zaskarżenia w sprawie.

(dowód: dokumentacja w aktach ZUS)

ZUS ustalił dla wnioskodawcy staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 11 lat 2 miesięcy i 11 dni. Odmówił uwzględnienia w tym stażu okresu zatrudnienia w/w w Ośrodku (...) w P. od 16 kwietnia 1981 r do 31 maja 1982 r. oraz od 1 czerwca 1982 r. do 12 sierpnia 1988 r.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że A. M. pracę w Ośrodku (...) w P. rozpoczął z dniem 16 kwietnia 1981 r. Zatrudniony został na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego w Brygadzie Mechanicznej D.. Od 1 czerwca 1982 r. powierzono mu stanowisko pomocnika kierowcy. Zdarzało się, że okresowo powierzano mu w tym czasie obowiązki kierowcy samochodu ciężarowego.

Wnioskodawca wykonywał pracę przy załadunku, transporcie i rozładunku drewna z lasów do składnic i zakładów przetwórstwa drzewnego. Transport drewna odbywał się samochodami ciężarowymi o tonażu 15 ton. Brygada przydzielona do jednego samochodu, zajmująca się wywózką drewna, składała się z kierowcy, pomocnika kierowcy i ładowacza. Praca pomocnika kierowcy była tożsama z pracą ładowacza – przy załadunku i wyładunku drewna, natomiast sposób odmiennego określenia tych stanowisk wynikał z przyjętej nomenklatury i wewnętrznych regulacji pracodawcy.

Razem z wnioskodawcą w Ośrodku pracowali E. M. i R. Ż. - wykonujący tożsame co on obowiązki.

Wnioskodawca w zatrudnieniu pozostawał do 12 sierpnia 1988 r. Po ustaniu stosunku pracy pracodawca wydał mu ogólne świadectwo pracy oraz świadectwo pracy w warunkach szczególnych. Wskazał w nim, że w okresie 16 kwietnia 1981 r do 31 maja 1982 r. oraz od 1 czerwca 1982 r. do 12 sierpnia 1988 r. A. M. stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego oraz pomocnik kierowcy (wykaz A dział VIII poz. 2 stanowiący

załącznik do Zarządzenia Ministra Leśnictwa i (...) z 8 maja 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu leśnictwa i przemysłu drzewnego).

(dowód: zeznania wnioskodawcy A. M. k. 18b, zeznania świadka E. M. k. 18b, zeznania świadka R. Ż. k. 18b, akta osobowe, dokumentacja w aktach ZUS)

Powyższych ustaleń Sąd dokonał w oparciu o powołane dowody.

Nie budzą wątpliwości zeznania wnioskodawcy A. M. odnośnie rodzaju i charakteru czynności przez niego wykonywanych w ramach zatrudnienia w spornym okresie w Ośrodku (...). Zostały one złożone w jasny i konsekwentny sposób i co szczególne znajdują potwierdzenie w zeznaniach świadków słuchanych w sprawie, a będących współpracownikami wnioskodawcy. Zarówno świadek E. M. jak i R. Ż. zgodnie zeznali, że wnioskodawca pracował jako kierowca samochodów ciężarowych oraz pomocnik kierowcy przy załadunku i wyładunku drewna.

Sąd dał wiarę również zebranym w sprawie dokumentom, w tym zawartym w aktach organu rentowego, a także zawartym w aktach osobowych. Treść ich i forma nie wzbudziły zastrzeżeń. Zgromadzona dokumentacja, w powiązaniu z osobowymi źródłami dowodu w pełni dały podstawę do ustalenia natury zajmowanych przez wnioskodawcę stanowisk pracy jak i ram czasowych pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Sąd zważył, co następuje:

W przedmiotowej sprawie istotą sporu pozostawało ustalenie uprawnień A. M. do emerytury w wieku obniżonym ze względu na rodzaj wykonywanej pracy. Zważywszy na fakt, że urodził się on 7 grudnia 1958 r. zastosowanie znajduje art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1270).

Ustawa emerytalna w obejmującym przepisy przejściowe rozdziale 2 działu X zawiera szczególną regulację przejściową dotyczącą niektórych ubezpieczonych zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przed dniem 1 stycznia 1999 r. Mianowicie w powołanym wyżej art. 184 zostało przewidziane prawo do wcześniejszej emerytury dla zamkniętego katalogu ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy do końca 1998 r. spełnili ustawowo określone wymogi stażowe. Zróżnicowanie warunków przechodzenia na emeryturę ubezpieczonych, o których mowa w powoływanym przepisie ustawy w stosunku do innych ubezpieczonych dokonane zatem zostało nie tylko według kryterium urodzenia, ale także według dodatkowego kryterium posiadania na dzień 1 stycznia 1999 r. wymaganego stażu "zawodowego" i ubezpieczeniowego (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r. II UZP 14/06 OSNP 2007/13 – 14/199).

Art. 184 dotyczy więc tylko tych ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy w dniu wejścia ustawy w życie tj. 1 stycznia 1999 r. osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn).

Takim ubezpieczonym przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy, pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego lub złożenia wniosku o przekazanie środków tam zgromadzonych na dochody budżetu państwa.

W niniejszej sprawie, z delegacji z art. 32 ustawy, bezsprzecznie zastosowanie znajdą również przepisy wydanego przez Radę Ministrów w dniu 7 lutego 1983 r. rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43). Stosowne do jego § 4 ust. 1, mężczyzna, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do

emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W sprawie niespornym jest, że A. M. wykazał ponad 25 lat ogólnego stażu ubezpieczeniowego oraz 11 lat 2 miesiące i 11 dni stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Nadto wnioskodawca przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego lecz złożył wniosek o przekazanie środków tam zgromadzonych na dochody budżetu państwa. Zakład Ubezpieczeń Społecznych kwestionuje natomiast czasokres zatrudnienia wnioskodawcy od 16 kwietnia 1981 r. do 31 maja 1982 r. oraz od 1 czerwca 1982 r. do 12 sierpnia 1988 r. w Ośrodku (...) w P. jako czas pracy wykonywanej w szczególnych warunkach wskazując, że przedstawione na powyższą okoliczność świadectwo pracy budzi wątpliwości w zakresie kwalifikacji zajmowanych przez w/w stanowisk pracy. W przekonaniu Sądu Okręgowego, twierdzenie takie nie jest jednak uzasadnione.

Z uwagi na wynik przeprowadzonego przed Sądem orzekającym postępowania dowodowego wątpliwości ZUS nie sposób podzielić. Mianowicie w orzecznictwie wyrażony został pogląd, iż w postępowaniu sądowym, toczącym się z odwołania ubezpieczonego od decyzji organu rentowego, dopuszczalne jest przeprowadzenie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności, mających wpływ na prawo skarżącego do świadczenia, i to zarówno wtedy, gdy pracodawca wystawił świadectwo pracy, a Zakład Ubezpieczeń Społecznych kwestionuje jego treść, jak i wówczas, gdy dokument taki z żadnych przyczyn nie może być sporządzony (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 grudnia 2004 r. III AUa 2474/03 Lex nr 151770). Zatem, ewentualne niedokładności czy nawet braki w treści świadectwa pracy nie mogą skutkować negatywnie dla pracownika, jeżeli fakty nim stwierdzone mogą być potwierdzone w inny sposób. Nadto ustalenie jakie prace wnioskodawca faktycznie wykonywał, nie zaś nazwa zajmowanego stanowiska, przesądza o ewentualnym istnieniu przesłanek dla przyznania dochodzonego świadczenia (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2004 r. II UK 337/03 OSNP 2004/22/392).

Materiał dowodowy zgromadzony w postępowaniu sądowym – dowody z dokumentów i zeznania świadków poświadczających twierdzenia wnioskodawcy wyjaśnił kwestie wątpliwe i pozwolił przesądzić, iż rzeczywiście A. M. w spornym czasokresie wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego, która kwalifikowana być powinna jako praca w warunkach szczególnych, a więc pracę kierowcy samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony oraz pracę przy załadunku i wyładunku drewna, a więc w istocie pracę ładowacza na stanowisku pomocnika kierowcy. Jak zostało ustalone, taki sposób określenia stanowiska pracy wynikał z wewnętrznych regulacji zastosowanych u pracodawcy wnioskodawcy. Jak wskazano zaś wyżej, ostatecznie to rodzaj świadczonej przez pracownika pracy a nie nazwa stanowiska przesądza o wykonywaniu przez niego pracy w szczególnych warunkach.

Jako kierowca, samochodami ciężarowymi o ciężarze całkowitym znacznie przekraczającym 3,5 tony wnioskodawca transportował drewno z lasu do składnic i zakładów przetwórstwa. Do końca maja 1982 r. transport był jego podstawowym zajęciem, które wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Praca kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 t jest natomiast ujęta w rozporządzeniu Rady Ministrów w dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) w wykazie A dziale VIII pod poz. 2, jako praca w warunkach szczególnych.

Z kolei jako pomocnik kierowcy, co wskazano już wyżej, A. M. zajmował się załadunkiem i wyładunkiem drewna. Były to obowiązki tożsame z obowiązkami ładowacza wykonywanymi przy wywózce drewna z lasu. Prace zaś takie ujęte są w wykazie A dział VI pod poz. 2 – prace przy zrywce i wywózce drewna z lasu.

Nadto zauważyć trzeba, że prace ładowaczy przy załadunku i wyładunku drewna, ujęte były jako prace w warunkach szczególnych również w przepisach resortowych – w dziale VI pod poz. 2 pkt 4 wykazu A stanowiącym załącznik do zarządzenia Ministra Leśnictwa i (...) z 9 maja 1983 r.

Reasumując należy stwierdzić, że prace przy wywózce drewna z lasu, jakie wnioskodawca wykonywał na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego oraz prace przy załadunku i wyładunku drewna jakie wykonywał na stanowisku

pomocnika kierowcy w Ośrodku (...) kwalifikować należy jako pracę w szczególnych warunkach. Tym samym stwierdzić należy, że wnioskodawca w dacie wejścia w życie ustawy emerytalnej, a to 1 stycznia 1999 r. spełniał wymóg stażu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Okres w sprawie bezsporny wraz z okresem ustalonym w toku postępowania przekracza wymagane przepisami 15 lat. Wiek 60 lat życia wnioskodawca ukończył 7 grudnia 2018 r.

Skutkiem uprzedniego Sąd Okręgowy uwzględnił odwołanie i stosownie do art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję przyznając w/w prawo do emerytury poczynając od 7 grudnia 2018 r. tj. od dnia wypełnienia ostatniej przesłanki warunkującej nabycie prawa do świadczenia - daty osiągnięcia wymaganego wieku, po wcześniejszym złożeniu wniosku o świadczenie.

W tym miejscu dodać jeszcze należy, że zasady przyznawania i wypłacania świadczeń emerytalno-rentowych reguluje ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W myśl art. 118 ust. 1 tej ustawy, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w terminie 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, przy czym w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego, za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego (ust. 1a). W niniejszej sprawie nie ma podstaw do uznania, iż opóźnienie w przyznaniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność. Chociaż bowiem orzeczenie w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych ma charakter ustalający i prawo wnioskodawcy do emerytury istniało również w dacie wydania przez ZUS decyzji odmownej, to obowiązek świadczenia po stronie organu rentowego powstał dopiero od chwili ostatecznego rozstrzygnięcia sporu. Odpowiednie dowody przesądzenia kwestii stażu pracy A. M. w szczególnych warunkach zostały zgromadzone dopiero w postępowaniu sądowym zakończonym wyrokiem zmieniającym zaskarżoną decyzję. Za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności.